

князът говори за битката при Ени Загра [Нова Загора], влакът там бил нападнал на гарата, стреляно било по него, само локомотивът избѣгалъ подъ огъня — въ него билъ Стойчовъ. — Генералътъ пише своитѣ частни бележки на шведски. Той е противъ избора на бюро и т. н. Въ Свищовъ, трѣбва само да се гласува. Хитрово днесъ е за

вета и предпочетохъ да се откажа отъ престола. Между това — продължи князътъ — азъ обикнахъ народа. Той е добъръ, трудолюбивъ и юначенъ народъ. Страната е много плодородна. Тя има огромни източници и голѣмо бждеще предъ себе си. Презъ моето пжтуване следъ кончината на царя, използвахъ случая да попитамъ руския, австрийския и германския императори, кой би билъ за мене най-добриятъ пжтъ, който трѣбва да хвана. Тѣ отговориха и тримата: „действайте, както намѣрите за добре, само не напушайте България“. България *c'est moi* — сиречъ за Великитѣ сили и за цѣлия български народъ, съ изключение може би на 50,000 идеалисти. Съзнавайки своята отговорностъ, избрахъ временно диктатурата, за да осигуря бждещата свобода и конституционнитѣ права на народа.

Азъ зная добре, че днесъ за днесъ никой не може да управлява цѣль единъ народъ, както той иска. За това азъ решихъ да сподѣля работата и отговорността съ народа. Дори и презъ седемтѣ години азъ ще свиквамъ Народното събрание да гласува бюджетъ, да удобрява сключенитѣ договори и особно да контролира управлението. Българитѣ трѣбва да видятъ, какво може да се направи съ едно честно управление. Ако азъ успѣя, ще предложа едно измѣнение на конституцията може би по нѣмски образецъ, обаче на всѣки случай ще сподѣля отговорността съ две камари. Вие ме питате, защо това трѣбва да трае седемъ години? Азъ отговарямъ, защото се надѣвамъ, че до тогава последицитѣ отъ агитацията ще изчезнатъ и самитѣ агитатори ще подвиятъ вратъ. Ако моята цель се постигне въ петъ години, въ три години, или въ една година, толкова по-добре. Азъ дълго се двоумѣхъ, преди да направя крачката, която сторихъ, ала азъ нѣмахъ другъ изборъ. Както казахъ, цѣлото управление чакъ долу до жандармерията е корумпирано. Азъ не можехъ да уволня 4000 души. Тѣ не искаха да си дадатъ оставкитѣ и азъ трѣбваше да ги сплаша, защото знаехъ, че ни една присжда, издадена отъ воененъ съдъ, не ще бжде изпълнена; и така наистина стана.

Презъ време на моето пжтуване изъ страната видѣхъ, колко населението ми е предано. Въпрѣки агитацията азъ смѣло се впуснахъ въ неговата срѣда. Азъ слушахъ викове: „да живѣе конституцията“, ала много рѣдко. Народътъ изобщо сърдечно ме посрѣщаше. Азъ бѣхъ много сдържанъ, дори суровъ, защото въ моята прокламация азъ ясно посочихъ, че трѣбва да остана неговъ господарь. Азъ се надѣвамъ, че моятъ начинъ на действие ще се разбере отъ европейския печатъ. Четири или петъ години по-късно, когато азъ създамъ една България за българитѣ, както това искаше отъ мене царь-освободителътъ—надѣвамъ се, ще ми се даде право. Казахъ една България за българитѣ, а не за сбирщината негодници и себелюбци, които тероризиратъ всички и искатъ да изгонятъ отъ страната тѣзи, които опониратъ на „обръжча“, който ги държи; негодници и себелюбци, които не вършатъ нищо за доброто на народа, злоупотрѣбятъ съ моето име, съсипватъ страната и накарняватъ конституцията. Вие ме питате — завърши князътъ — дали не е упражнено върху ми нѣкое чуждо влияние за извършената отъ мене постѣпка. Азъ заявявамъ Вамъ и на цѣла Европа най-категорично, че нито Русия, нито друга нѣкоя сила се е опитала да ми влиае. Прочетете конституционната история на България презъ последнитѣ две години, тогава всичко ще проумѣете“.